

DE FRYSKE MARREN

Advies aan college van burgemeester en wethouders van De Fryske Marren

Portefeuillehouder(s)	mevrouw J. Tabak	Overlegd/samengewerkt met:	
Datum voorstel:	12 januari 2023	Adviseur:	
Besluit raad:	Ja	☒ communicatie	☐ i&a
T.k.n. raad:	Nee	☐ div	☒ juridische zaken
		☐ financiën	☐ p&o
Zaaknummer:	Z.734168	Team:	
Aantal bijlagen:	5	☐ backoffice sociaal domein	☐ sociaal wijkteam
Team:	Klik of tik om tekst in te voeren.	☒ bestuur en concernadvies	☐ jeugd en gezin
		☐ concerncontrol	☐ sociaal wijkteam
		☐ diensten beheer	☐ werk en inkomen
		☐ informatie	☐ sociaal wijkteam
		☐ klanten contact centrum	☐ zorg en participatie
		☐ maatschappelijke ontwikkeling	☒ vergunningen,
		☐ middelen	☐ toezicht en
		☐ ondersteuning	☐ handhaving
		☐ ruimtelijk beheer/realisatie	☐ wijkbeheer
		☒ ruimtelijke ontwikkeling	☐ wijkover-
			☐ schrijdend beheer

Onderwerp:

Participatie- en inspraakverordening gemeente De Fryske Marren

Ontwerpbesluit:

Het college besluit:

- 1) In te stemmen met de Participatie -en inspraakverordening gemeente De Fryske Marren
- 2) De raad voor te stellen de Participatie -en inspraakverordening gemeente De Fryske Marren vast te stellen.

	Burgemeester	C. van Hes	L. Boelsma	J. Tabak	I. Groeneveld	R.M. van Iddekinge	B.H.M. Gardeniers	Secretaris
Akkoord								
Bespreken								
Reden bespreking								

Datum:

Openbaar: Openbaar

Besluit college:

Inleiding

In het kader van de nieuwe Omgevingswet (vermoedelijke inwerkingtreding 1 juli 2023) zijn gemeenten verplicht om een participatieverordening vast te stellen. Voordat wij hier nader op ingaan, beschrijven wij eerst de samenhang en betekenis van de verschillende soorten participatie.

Gemeente De Fryske Marren investeert gericht op de professionalisering van inwoners -en overheidsparticipatie. Dat doen wij onder de naam Wikselwurk.

Wikselwurk is de paraplu van verschillende soorten participatie: inwonersparticipatie, overheidsparticipatie, inspraak en uitdaagrecht.

Wat is participatie?

Participatie (of als werkwoord: participeren) betekent: *meedoen*. In het Wikselwurkbeleid gaat het om het meedoen van betrokkenen aan de ontwikkeling van nieuwe plannen, beleid of andere initiatieven. De gemeente stimuleert participatie (onder andere vanwege draagvlak voor initiatief), maar het is niet verplicht. Behalve bij de situaties die door de raad worden aangewezen als verplichte participatie, zoals buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA).

Binnen Wikselwurk gaat het voornamelijk om inwoners -en overheidsparticipatie. Bij inwonersparticipatie nodigt de gemeente inwoners uit om een bijdrage te leveren aan het opstellen of uitvoeren van beleid en projecten. Inwonersparticipatie wordt ook wel burgerparticipatie genoemd. Bij overheidsparticipatie komt het initiatief uit de samenleving en vraagt de initiatiefnemer de gemeente om mee te doen (te participeren).

Vanuit wet -en regelgeving zijn er nog twee aanvullende soorten participatie, namelijk inspraak en uitdaagrecht. Inspraak betekent dat inwoners van een gemeente hun mening kunnen geven over een plan. In een aantal gevallen is die inspraak zelfs wettelijk verplicht. Inspraak kan allerlei vormen hebben, al naar gelang het karakter van de beslissing die moet worden genomen.

Bij uitdaagrecht kunnen inwoners de gemeente verzoeken om een initiatief van de gemeente over te nemen wanneer zij denken dat zij dit initiatief beter, efficiënter en goedkoper kunnen uitvoeren. De beslissing van overname ligt altijd bij het college waarbij altijd wordt afgewogen of het overnemen van het initiatief het Algemeen Belang dient. Het uitdaagrecht is een uitbreiding vanuit het ontwerpwetvoorstel “Wet versterking participatie op decentraal niveau”.

Bij deze soorten participatie zijn we bezig met het uitwerken van het participatieproces. Het participatieproces is de procedure die aangeeft hoe de samenwerking tussen gemeente en inwoner is ingericht. Dat doen we volgens de participatieladder. Op de participatieladder kan men zien of en op welke manier men invloed heeft op een project. Hoe hoger op de ladder, hoe meer invloed de inwoner kan uitoefenen. Op de laagste trede heeft de inwoner de minste invloed en wordt deze alleen geïnformeerd. Op de hoogste trede (faciliteren) heeft de inwoner de meeste invloed en faciliteert de gemeente de initiatiefnemer bij het initiatief. Bij de hoogste trede spreken we daarom van overheidsparticipatie (de overheid doet mee).

Waarom nu de Participatieverordening?

Naar verwachting treedt in juli 2023 de nieuwe Omgevingswet in werking. De raad is verplicht om een inspraakverordening vast te stellen (artikel 150 van de Gemeentewet); binnen gemeente De Fryske Marren is deze in 2014 vastgesteld.

Inmiddels is er een wetsvoorstel in voorbereiding om deze inspraak uit te breiden naar 'participatie' en eventueel ook 'uitdaagrecht'. Het gaat hier om het ontwerp-wetsvoorstel "Wet versterking participatie op decentraal niveau".

Het voorstel is om artikel 150 van de Gemeentewet zodanig te wijzigen dat bij verordening, naast de betrokkenheid bij de voorbereiding van gemeentelijke beleid, voortaan ook de betrokkenheid bij de uitvoering en evaluatie van beleid wordt geregeld. Met deze verbreding – van een inspraakverordening naar een participatieverordening – wordt beter tot uitdrukking gebracht waar de betrokkenheid van inwoners betrekking op heeft.

Een belangrijk motief voor het ontwerp-wetsvoorstel en dat ten grondslag ligt aan deze participatieverordening, is het versterken van inwonersparticipatie. Waar een groep inwoners nu het gevoel heeft dat de overheid er niet voor of namens hen is en teleurgesteld raakt of afhaakt, wil de regering de verbondenheid van inwoners versterken zodat inwoners meer het gevoel krijgen dat de overheid er voor hen is en rekening met hen houdt.

Eén van de onderdelen binnen het ontwerp-wetsvoorstel is dat er binnen de Participatieverordening het uitdaagrecht wordt toegevoegd - ook wel het 'Right to Challenge' genoemd - waarbij inwoners de mogelijkheid hebben om een initiatief van de gemeente over te nemen, wanneer zij denken dat zij het beter, efficiënter en goedkoper kunnen doen.

Uitdaagrecht is nieuw en spannend en er zijn geen eerdere gevallen bekend waarbij uitdaagrecht is toegepast binnen gemeente De Fryske Marren. Dat maakt ook dat het nog niet bekend is hoe deze procedure zal worden vormgegeven. In 2023 zal deze nog nader worden vormgegeven.

In de bijlage vindt u een concept participatiewijzer Ruimtelijke initiatieven. De raad heeft hierom verzocht. De participatiewijzer is een handleiding voor initiatiefnemers en nog onder constructie. Na het vaststellen van de participatie- en inspraakverordening en het vaststellen van het raadsbesluit Advies, Delegatie en Participatie zullen we hem definitief maken en ter info naar de raad sturen.

Beoogd resultaat

De samenwerking tussen gemeente en inwoners te versterken en helderheid te geven over de invulling van de participatieprocedure.

Argumenten

- 1.1 *Omdat naar verwachting de Omgevingswet op 1 juli 2023 in werking treedt is het noodzakelijk dat er een participatieverordening wordt vastgesteld.* De raad is bevoegd om een verordening vast te stellen. Participatie is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet. De participatieverordening biedt inzicht en helderheid over de invulling van de participatieprocedure die nodig is om Wixselwurkbeleid goed uit te kunnen voeren.
- 1.2 *In ons Wixselwurkbeleid (juni 2022) is vastgelegd dat inwoners en gemeente meer gaan samenwerken en dat we hier handvatten voor ontwikkelen.*
Een goede wisselwerking is de kern van samen dingen oppakken. Inwoners en gemeente denken samen na over wat er van belang is voor het hier en nu en de toekomst van de gemeente. Het vaststellen van een participatieverordening is daarbij een logisch onderdeel/vervolg.
- 1.3 *De participatieverordening biedt inzicht en helderheid over de invulling van de participatieprocedure.* Deze is nodig om het Wixselwurkbeleid goed uit te kunnen voeren en belanghebbenden helderheid te bieden.
- 1.4 *Met deze verordening zetten we een concrete stap in het ontwikkelen van beleid om inwoners te betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.*
- 1.5 *Met de participatieverordening loopt De Fryske Marren voorop door een uitbreiding te geven aan de inspraakverordening middels participatie en uitdaagrecht en is de juridische component in de*

Omgevingswet m.b.t. participatie voldoende geborgd.

De huidige inspraakverordening wordt vervangen door en verbreed naar een participatieverordening.

1.6 Een belangrijk motief voor het ontwerp-wetsvoorstel en dat ten grondslag ligt aan deze participatieverordening, is het versterken van inwonersparticipatie. Waar een groep inwoners nu het gevoel heeft dat de overheid er niet voor of namens hen is en teleurgesteld raakt of afhaakt, wil de regering de verbondenheid van inwoners versterken zodat inwoners meer het gevoel krijgen dat de overheid er voor hen is en rekening met hen houdt.

2.1. De raad is bevoegd om een verordening vast te stellen.

Met de vaststelling van deze verordening geeft de gemeenteraad alle betrokkenen richting bij het succesvol vormgeven van een goed samenwerkingstraject.

Risico's en eventuele beheersmaatregelen

1.7 Bij de participatieverordening is er sprake is van een ontwerp-wetsvoorstel dat nog door de Tweede Kamer moet.

Dit kan ertoe leiden dat de uiteindelijke wet aanleiding kan geven tot aanpassing van de verordening. De gemeente ontkomt er echter niet aan om op dit moment al een verordening vast te laten stellen.

Beleid- en regelgeving

- Inspraakverordening 2014
- Omgevingswet 2023
- Notitie Samenspel
- Motie inwoners- en overheidsparticipatie (20 januari 2021)
- Coalitieakkoord 2019
- Coalitieakkoord 2022-2026
- Wixselwurkbeleid 2022

Financiën

Aan de vaststelling van de participatieverordening zijn geen verdere kosten verbonden. Via de begroting 2023 zijn extra middelen voor Wixselwurktrajecten beschikbaar gesteld. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat dit voldoende is.

Duurzaamheid

Niet van toepassing

Participatie

Alle teams die (al dan niet indirect) worden geraakt door de invoering van de Omgevingswet 2023 zijn bij het opmaken van de Participatieverordening gekend.

- Projectgroep Omgevingswet;
- Projectleiders ruimtelijke ontwikkeling;
- Afdeling vergunningen, toezicht en handhaving;
- Adviesraad Dienstverlening (voorheen: Formuleberaad)

Communicatie

De voorgestelde participatieverordening wordt online toegankelijk gemaakt, zowel intern als extern.

Vervolg en evaluatie

De gemeente moet, in het kader van de Omgevingswet, een verordening over participatie vastleggen, te weten deze participatieverordening. De procedure uitdaagrecht moet nog in 2023 nader worden vormgegeven omdat het een nieuw ontwerp-wetsvoorstel betreft. Het college probeert zoveel als mogelijk de tijdslijn die is weergegeven in het routeboekje Omgevingswet aan te houden voor stukken die als vervolg kunnen worden aangemerkt.

Digitaal bijgevoegd / ter inzage liggende stukken

- 230112-RV-Participatieverordening2023-Z.734168 (Raadsvoorstel)
- 230112-RB-participatieverordening2023-Z.734168 (Raadsbesluit)
- 230112-RV-voorblad-participatieverordening-Z.734168 (Voorblad)
- 230112-Bijlage1-Participatieverordening -en inspraakverordening2023- Z.734168
- 230112-Bijlage2-toelichtingParticipatie- en inspraakverordening2023-Z.734168
- 230112-Bijlage3-ConceptParticipatiewijzer Ruimtelijke Initiatieven-Z.734168